

מה נחשב לתערובת?

שתי מיני אוכלים

תלמוד בבלי מסכת שבת דף עד עמוד א
תנו רבנן: היו לפניו מיני אוכלין...
רש"י מסכת שבת דף עד עמוד א
היו לפניו מיני אוכלין - גרסינן, ולא גרסינן שני.

תוספות מסכת שבת דף עד עמוד א
היו לפניו שני מיני אוכלין גרסי' - וכן פירש ר"ח דבאוכל מתוך אוכל שייכא ברירה שבורר אותו שאינו חפץ לאכול מתוך אותו שרוצה לאכול דאיתו שאינו חפץ לאכול וכן משמע בירושלמי דגרס הבורר אוכלים מתוך אוכלים חזקיה אמר כו'.

(חידושי הריטב"א מסכת שבת דף עד עמוד א)
גירסת רש"י ז"ל היו לפניו [מיני] אוכלין. ולא גריס שני מיני אוכלים, דהכא בבורר אוכל מתוך פסולת הוא כדאיתא לקמן ולא בבורר אוכל מתוך אוכל, וא"ת ואמאי קתני מיני אוכלים ליתני היו לפניו אוכלים, י"ל אורחא דתנא הוא למנקט לישנא דריביא, ור"י ז"ל גרס שני מיני אוכלים, שבורר אחד מחבירו, והא דקאמר לקמן בורר אוכל מתוך פסולת, המין שאינו [חפץ] לאכול קרוי פסולת, וכן אמר בירושלמי (ה"ב) הבורר אוכלין מתוך אוכלין חזקיה אמר בורר ואוכל וכו'.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק ז הלכה ב
בירר אוכלים מתוך אוכלים. חזקיה אמר חייב רבי יוחנן אמר פטור. מתניתא פליגא על חזקיה דאמר בורר ואוכל בורר ומניח על השולחן. ר' בון בר חייה בשם רבי שמואל בר רב יצחק תיפטר שהיו אורחין אוכלין ראשונה ראשונה. והתני ובלבד שלא יבור את כל אותו המין. אם עשה כן בשבת חייב. על דעתיה דחזקיה שכן הבורר כדרכו בשבת חייב. על דעתיה דר' יוחנן שכן הבורר כדרכו במקום אחד חייב. דעתיה דחזקיה אפילו עיגולין מן גוא עיגולין. אפילו רמונים מן גוא רמונים. או כיני אפילו בני נש מן גוא בני נש. מיי כדון כל עמא מודיי להדא דרבי אימי דרבי אימי הוה ליה אורחין אפיק קומיהון תורמוסין ופסילין. אמר לון הבין דעתיכון דאתון מיכול קיסייא בסופא.

קרבת העדה מסכת שבת פרק ז הלכה ב
חזקיה אמר חייב. דאף באוכל מתוך אוכל שייך ברירה שבורר אותו שאינו חפץ לאכול מתוך אותו מין שרוצה לאכול דאיתו מין שאינו חפץ לאכול עתה חשוב כפסולת לאותו שחפץ בו עתה ודוקא בבורר ומניח פליגו דבבורר לאכול לאלתר לכ"ע שרי:

בורר ומניח על השלחן. וקשיא לחזקיה:
תיפטר. הא דתניא בורר ומניח על השלחן היינו שהאורחים אוכלים מיד מה שמניח על השלחן דה"ל כבורר ואוכל מיד:

והתני'. בניחותא:

ובלבד שלא יברור כל המין. ומ"ט אלא דכשבורר כל המין ניכר הברירה במין הנשאר וזהו ודאי אסור שהרי אינו אוכלו עתה וה"ל כבורר ומניח והיינו דחזקי':
אם עשה כן בשבת. שבירר כל המין חייב:
על דעתיה דחזקיה. לכך חייב אפי' בירר לאורחין:
שכן הבורר כדרכו בשבת חייב חטאת. וזה הנשאר כבורר כדרכו הוא וכדפרישית א"נ ברייתא בי"ט נשנית וה"ק לכך אסור אפי' בי"ט לברור כל המין שכן בשבת חייב חטאת:
שכן הבורר כדרכו במקום אחר. פי' הבורר אוכל מתוך הפסולת חייב לפיכך אם בירר כל המין חייב חטאת א"נ לפי שבשבת בבורר אוכל מתוך הפסולת חייב חטאת אם בירר כל המין בי"ט אסור:
על דעתיה דחזקיה. דאסור לברור אפי' אוכל מתוך אוכל ה"ה אפי' עיגול של דבלה שהוא גדול אסור לברור מתוך שאר עיגולין וכן רמונים אסור לברור זה מתוך זה:
אין כיני. אם כן היא אפי' בני אדם מתוך בני אדם אסור לברור לדעת חזקיה:
מאי כדון. הלכתא מאי כחזקיה או כר"י:
כל עמא. הכל מודים להא דרבי אימי:
דרבי אימי הוה ליה אורחין הוציא לפנייהם תורמיסין עם הפסולת שלהם. ולא ביררם מקודם אמר להו הבו דעתיכם לברור האוכל שלא תאכלו הקיסמים בסוף שהיו הקיסמים מעורבים עם התורמיסים ש"מ דאסור לברור אוכל מתוך פסולת אפי' לברור ולהניח על השלחן אסור אלא לברור לעצמו ולאכול מיד מותר ומחמיר טפי מחזקיה:

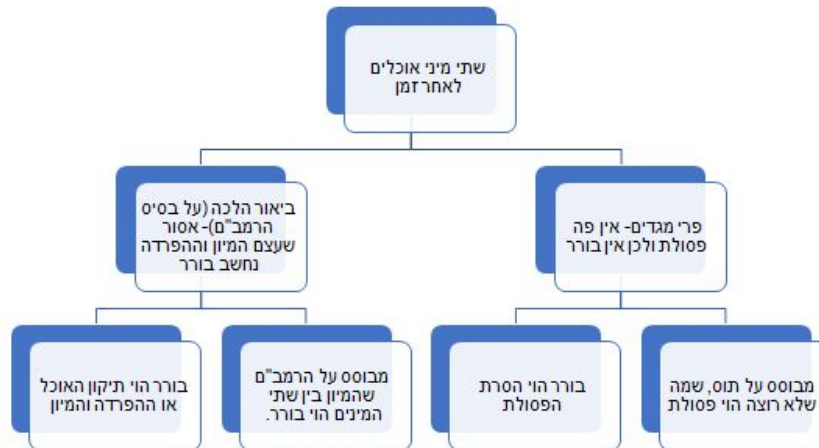
פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן שיט
דע, דרש"י [שבת עד, א ד"ה הוין] לא גרס "שני" מיני בברייתא, ובמחלוקת רב ירמיה ורב אשי [שבת שם] משמע דגרס, וצריך טעם. ולכאורה שני מיני אוכלין אחד לאלתר ואחד זמן אסור לברור מה שלאחר זמן, **הא שניהם לאחר זמן שרי, דהי אוכל? והי פסולת?**

רמב"ם הלכות שבת פרק ח הלכה יב
הבורר אוכל מתוך פסולת או שהיו לפניו **שני מיני אוכלין ובריר מין ממין אחר** בנפה ובכברה חייב, בקנון או בתמחוי פטור, ואם בירר בידו לאכול לאלתר מותר.

ביאור הלכה סימן שיט
* היו לפניו וכו' - הנה הפמ"ג מסתפק דאם בירר מין אחד מחבירו ודעתו להניח שניהם אלאחר זמן אם שייך בזה ברירה דהי אוכל והי פסולת ע"ש ולענ"ד נראה פשוט **מלשון הרמב"ם דס"ל דהברירה מה שבורר מין אחד מחבירו ועי"ז הוא כל מין בפני עצמו זהו עצם המלאכה** אלא דאם דעתו לאכול תיכף והוא בידו הוי דרך מאכל וא"כ ק"ו הדבר ומה היכא שהניח מין אחד על מקומו שייך שם ברירה וכ"ש בזה שלקח כל מין ומין וברירו לעצמו דחייב!
(והנה הפמ"ג במ"ז סקי"ב אהא דאיתא שם דשרי לסנן החלמון מן החלבון ע"י מסננת [שהוא דומה לנפה וכברה] אף דמקרי ב' מינים והטעם משום דאין מסנן החלמון כדי לאכול כי אם ליפות מראה החרדל ומזה הוכיח שם דה"ה דמותר לברור שני מיני אוכלים אחד מחבירו אף ע"י נפה וכברה היכא דאין רוצה לאכלם עתה)
ולענ"ד לא דמי כלל **דהתם תרוייהו אינם עומדים לאכילה לעולם** דהחלבון נתערב בפסולת החרדל ואין רוצה לאכלה והחלמון יורד למטה לגוון ולא לאכילה ולפיכך אין שייך על זה שם בורר שאין מתקנם על ידי ברירתו

לאכילה לעולם אבל כשבורר שני מיני אוכלים כל אחד מחבירו כדי לאכול כל מין בפני עצמו לאחר זמן הרי שפיר מתקן שניהם ע"י ברירתו ובורר גמור הוא וכמו שכתבנו:

(בית הבחירה למאירי מסכת שבת דף עד עמוד א גדולי הפוסקי' גורסי' בשמועה זו היו לפניו שני מיני אוכלין ומפרשי' בדבריהם שהאוכל האחד ראוי לאכול כשהוא חי והאחר אינו ראוי לאכול אלא לאחר שנתבשל וזה בורר לו אותו שראוי לאכול כשהוא חי והרי הוא כאוכל מתוך פסולת אבל בשניהם ראויים לאכלן חיים אין כאן ברירה אלא אם כן בהרבה מינים. ואיני רואה הפרש בדבר זה אלא הן שני מינים הן הרבה מינים כל שמכוין לברירה ברירה היא ואינו מותר אלא על הדרכים שביארנו שכל שבורר בכלי אין בה היתר בשבת וי"מ אף לגירסת מיני אוכלין שהם מעורבים עם פסולת אבל אוכלין לבד אין ברירה ואין זה כלום וכן יש לקצת מפרשים ברירה אחרת בדין ברירה זו מהם להתיר לאלתר אף בקבוק ותמחויו לכתחילה ומהם בדרכים אחרים ומה שכתבנו עיקר ולענין יום טוב יש דרכים אחרים בברירה כמו שביארנו במקומו:)

מתיבתא ברקיעא: לעילוי נשמת הרב בן-ציון בן הרב יחזקאל ואסתר מרים

